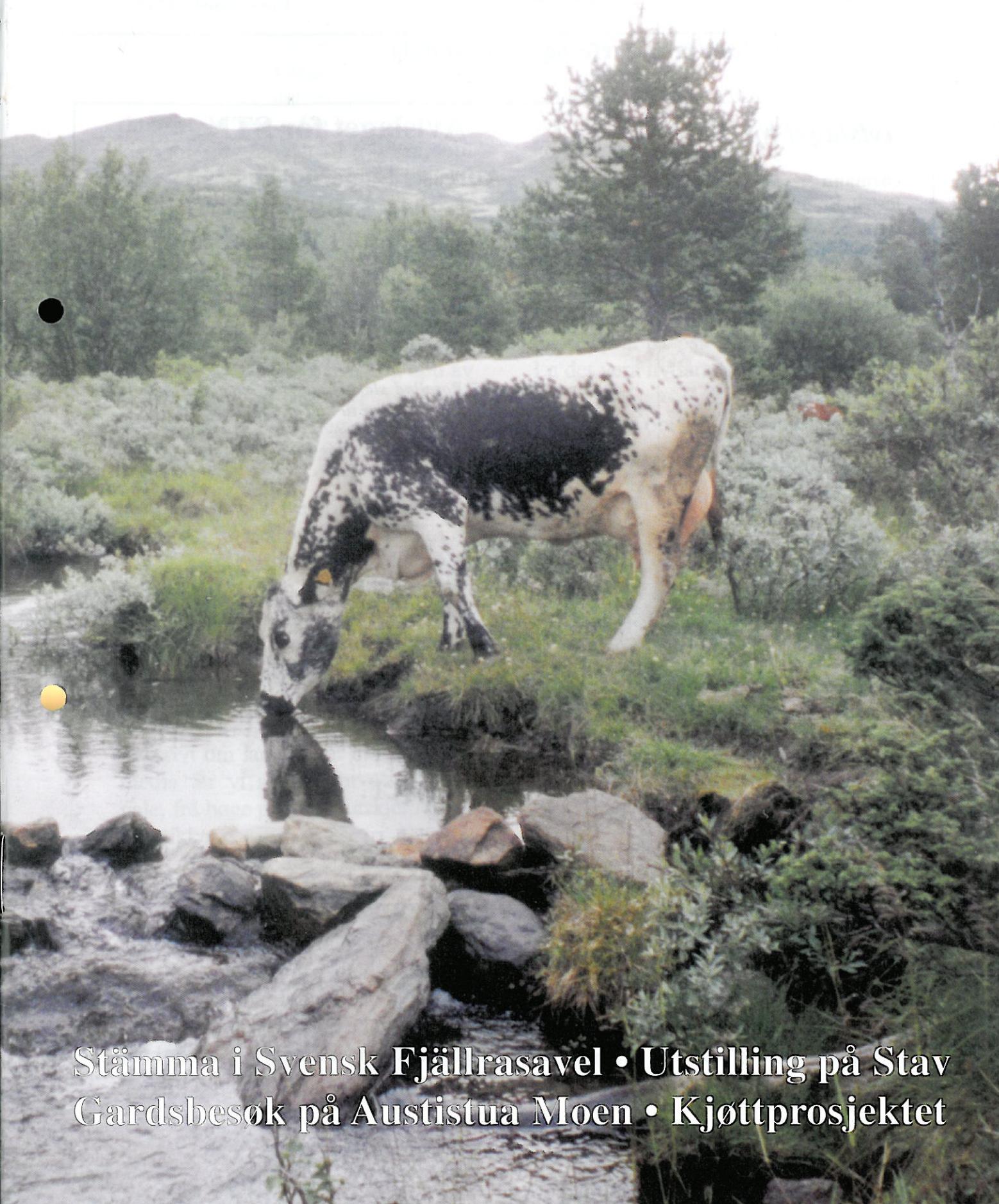
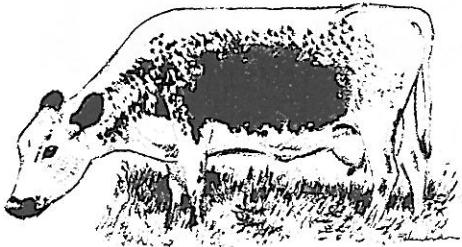

STN-BLADET

NR. 3. 2002 - ÅRGANG 13

**Stämma i Svensk Fjällrasavel • Utstilling på Stav
Gardsbesøk på Austistua Moen • Kjøtpprosjektet**

Avslaget for sidet trønderfe og nordlandsfe

Avslaget for STN

Formann
Jostein Brenden
2643 SKÅBU
Tlf: 61 29 55 56
e-post: jostein@stn-avl.no

Nestformann
Amund Wormstrand
2219 BRANDVAL
Tlf: 62 82 51 30

Styremedlemmar
Marit Hoff
7865 JØA
Tlf: 74 28 69 78

Kjersti Sole
2685 Garmo
Tlf: 61 21 25 50

Ingebrigt B Moen
6655 Vindøla
Tlf: 71 66 22 52

1. varamedlem
Kirsten S. Gjessing
2443 DREVSJØ
Tlf: 62 45 95 71

Sekretær/ Kasserer
Atle Meås
2634 FÅVANG
Tlf: 61 28 46 77
Faks: 61 28 46 49

Livdyrkontakt
Helen Davey
2436 VÅLER S
Tlf/ Faks: 62 43 79 31
E-post: livdyr@stn-avl.no

Avslaget for STN

Adresse: Siggerudhagan 133

2080 EIDSVOLL

Tlf/fax: 63 95 69 00 Mobil: 909 81 655

e-post: post@stn-avl.no

Internet: www.stn-avl.no

Framsida: 125 Rosalind sløkkjer tørsten ein tidleg morgen på Brennsetra i Espedalen. Far til kua er 9018 Sæther. Eigrar er Grete Løvaas og Jostein Brenden.

Foto: Atle Meås

Ny adresse

Frå 01.12.2002 fekk avslaget ny adresse og nytt telefonnr.

Ny adresse er:

Avslaget for STN
Siggerudhagan 133
2080 EIDSVOLL

Telefon og faks: 63 95 69 00

Så er det alt jul att! Ute ligg snøen halvmeterdjup og kalden har bite seg godt fast her oppe under fjellbandet. Kanskje ikkje så veldig behageleg, men du og du så vakkert det er med snø og rimfrost på trea. Og ei bleik, men klår sol som får det til å glitre som sølv bortetter marka. Eller dei dagane der skodda og frostrøyken ligg som eit lokk og gjer verda tung og trist. Dagar da ein helst ville krope godt under dyna att. Men som kan snu seg til å bli ein av dei beste om ein hjelper til litt sjølv. Tenk deg ein slik dag, du har plaga deg opp av senga, omsider fått fyr på noko halvrå ved og hutra deg over garden. Du får opp fjøsdøra og er inne i varmen, møtt av litt godmodig rauting og ynskt velkommen. Dyra er glade og takksame for at du kom i dag og. Legg merke til slikt, så er mismotet borte og dagen redda. Det er da du kjenner kor fint det er å vera kubonde, sjølv om storsamfunnet ikkje alltid set oss i høgsetet.

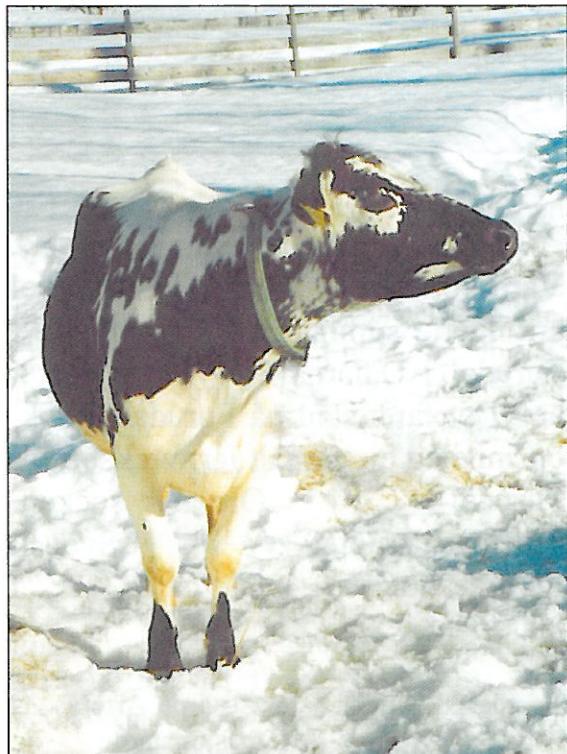
Det vert sagt og skrive mykje negativt om landbruket om dagen. I media får vi skulda for alt som er gale, frå høge priser til utskjemd mat i butikkane. Eg er så fri å tru at stordelen av det norske folk gjennomskuer dette ogforstår at det på gardane blir gjort eit arbeid som alle er tent med. Tykte det kom fram på Stav i Gudbrandsdalen i haust, der det var utstilling av gamaldagse ku-rasar. Det var mange som såg på med blide og interesserte fjes, og som nyfikne spurde og grov for å få

veta meir. Dei ga også sterkt uttrykk for kor verdifullt dei tykte det var at vi har eit levande landbruk som tek vare på det gamle og samstundes syter for god og trygg mat her i landet. Hadde enda desse som sit og set opp sine snevre kalkyler også kome seg ut av kontora og sett litt....

Ja, ja. Kanskje om vi held ut den gråe dagen ei stund til, og freistar å sjå dei ljosa som er, så vil vi ein dag oppdage at det er fleir enn desse i fjøset som gler seg over det vi gjer og set pris på oss som yrkesgruppe. La det vera nyttårshåpet!

Med ønske om eit godt år i 2003!

Jostein B

118 Mairos etter 9158 Flå nyt vinteren!
Eigar er Christian Saxlund, Imsroa
Foto: Halvard Blegen

Kveldsstemning på Ärteråsens Fäbodar, der århundregamle kröttergeilar atter er tekne i bruk av Fjällkorna.

Foto: Atle Meås

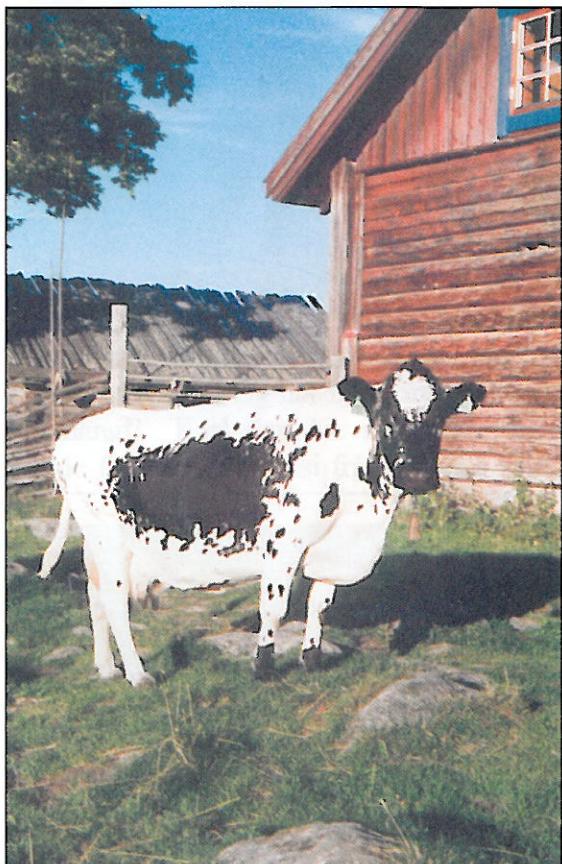
Svensk Fjällrasavels stämma 2002

Våre kolleger i Svensk Fjällrasavel arrangerte sommartreff og årsmøte i Furudal i Dalarna 8. – 10. august i år. Det fann stad på Furudals Bruk, oprinnehelg eit gammalt jernverksbruk i Furudal i Ore socken. Stiftingsårsmøtet i Svensk Fjällrasavel vart også halde her, i mars 1996.

Torsdag 8. august samlast vi på Ärteråsens Fäbodar til informasjonsmøte og grillkveld. Ärteråsens Fäbodar er ei gammal setergrend i Furudal. Her er lenge sidan det var setring i tradisjonell forstand, men sommaren 2001 kom Monica og Berny

Holm heilt frå Gotland for å leige deler av setra. Dei hadde med seg heile buskapen sin, eit 15-tal fjällkor og eit 30-tal kalvar og ungdyr og tok setra i bruk i 2 månader. Monica og Berny driv økologisk, og produserer mellomkalvar av Fjällras heime på Gotland. På Ärteråsen brukar dei ein del av mjølka til å produsere tradisjonell seterkost, medan resten går til kalvane. Dei tek også imot turistar og har servering på setra. Til denne sesogen hadde dei også fått laga ei "fäbod-korv" (av "Falukorv-type") av økologisk Fjällkokkjøt. Noko å tenke på for oss her i landet også, og særleg aktuelt no i og med kjøtprosjektet vi har i gang.

Joachim Gustavsson fortalte litt om aktuelle Fjällrasoksar til semin og det var ein kort runde med avlsdiskusjonar. Det er i gang ein debatt i Svensk Fjällrasavel om korleis avlen av rasen skal drivast i framtida. Alle vil at det skal drivast avl, men diskusjonen i Svensk Fjällrasavel går omkring graden av intensivitet i avlsarbeidet, om "innavlsspøkelset" og om det er Fjällkua i seg sjølv som er viktigast, eller samfunnets harde krav til effektivitet og produksjon. Den flotte augustkvelden på Årteråsen vart runda av med grilling og prat.

28 Blomma på Årteråsens Fäbodar. Far til kua er 9049 Maro (786 Maro SKB 76 786)

Foto: Atle Meås

Etter frokost dagen etter, var det eit møte om det som har hendt i Svensk Fjällrasavel siste året. Det vart i samband med fjorårets stämma på Öland oppdaga svikt i rekneskapsföringa til laget. Det førte til at laget sin kasserar og sekretær vart fristilt frå sine verv. Økonomien er no på rett kjøl

att, men laget har slite med å finne ei god løysing for å få ut medlemsbladet "Fjällkon".

Etter lunsj var vi på gardsbesøk hos Sven Blomberg på garden Sunnanhed i Furudal. Sven opplevde alle kubønders største mareritt 21 apil 2002, da fjøset brann ned til grunnen. Brannen starta da gnistar frå ein kortslutting i høyfordelaren på låven antende høyet. Og sjølv om folka på garden var tilstades da brannen starta, greidde dei likevel ikkje redde ut mei enn dei fleste av dei 30 kyrne. Alle 25 ungdyra og 7 mjølkekyr brann inne, så eksplosjonsarta var brannutviklinga!

Dei sørgelege restane av fjøset på Sunnanhed etter brannen. Fot: A.M

Mjølkekyrne som vart berga fekk gå ute, for det var heldigvis ein tidleg og fin vår. Sven fekk ordna seg ein midlertidig mjølkestall i eit redskapshus, noko som verka å ha fungert ganske bra.

Sven fortalte åpenhjertig om tragedien og alt den førte med seg, både fysisk og psykisk. Sjølv om det hadde vore veldig tungt i periodar, var han likevel bestemt på å bygge opp att fjøset, og fortsette som mjølkebonde. Og bra er det, for Sven har i mange år vore ein av pådrivarane for å ta vare på Fjällrasen, og har ein svært god buskap, sjølv om 2 årgangar med verdifulle ungdyr så tragisk gjekk tapt.

STN-Bladet

Frå gardsbesøket på Sunnanhed. Sven Blomberg (i blå skjorte ved panseret til Volvoen) fortell om brannen i april.

Foto: Atle Meås

Buskapep på Sunnanhed blir studert av deltakarane på Fjällrasstämmen 2002.

Foto: Atle Meås

STN-Bladet

Etter besøket hos Sven, reiste vi til Skräddardjurbärga utanfor Skattungbyn mellom Furudal og Orsa. Dette er også ei gammal setergrend som er restaurert og teke vel vare på. Her fekk vi kaffe, medan dei 6 kyrne som var på setra vart hatt inn til kveldsmjølkinga. Budeia, eller "Fäbodkullan" som det heiter i Sverige, lånte kyr av Eva Karlsson i Våmhus. Av mjølka gjorde ho ost og smør. Kalvar, eit par griser og høner var og med og gav liv til den vakre setergrenda.

På kvelden samlast vi igjen i den gamle store "Kättingsmedjan" ved Furudals Bruk. Som namnet seier så var det her kjettingsmie i gamle dagar. Vi fekk nydeleg festmiddag, og Sune Martinsson heldt foredrag om Orebygden og Furudals bruk si historie. Som sagt er Furudals Bruk eit jernverk, med historie attende til omkring 1600. Si storheitstid hadde verket frå ca 1750 til først på 1900-talet. Som mest var 3000 personar knytte til arbeid på eller for bruket. Og her har vore produsert så mangt! Karl den 12. sine Karolinere hadde feltutrusningen si frå Furudals bruk,

Tid for kveldsmjølking på Skräddardjurbärgas Fäbodar.

Foto: A.M

her har vore laga kanonar, plogar som vart eksporterte til Amerika og ankerkjettingar for dei størstearty. Under krigen var det norsk politiforlegning ved Furudals Bruk, og det vart utdanna i alt 3000 norske polititenestemenn her. Eit "Norsk-museum" ved Furudals Bruk har mykje lagra materiale frå den tida.

Årsmøtefesten fortsette så til langt på natt, med eit vidt spekter av underhaldning. Frå meir okse og stamtavleprat til mini gospelkonsert under nattsvart augusthimmel

Fjallkor i klassisk miljø ved Skräddardjurbärgas Fäbodar.

Foto: Atle Meås

STN-Bladet

Laurdag morgen vart så Årsmøtet i Svensk Fjällrasavel halde. Anders Jonört vart attvald som formann i Svensk Fjällrasavel. Det vart imidlertid ein del andre utskiftingar i styret, da for oss STN-folk kjente personar som Patrik Gyllenhammar, Lena Lindberg og Sven Blomberg alle hadde sagt frå seg attval til styret. Inn i staden vart valde Siw Andersson fra Skellefteå, Robert Eklund, Järbo og Urban Delestig, Ljusdal.

Det har skjedd svært mykje positivt for Fjällrasen på dei 6 åra som har gått sia fjällrasentusiastane braut med SKB-föreningen og danna Svensk Fjällrasavel. Først og framst må nemnast at utvalet av seminoksar har auka svært mykje, både i antal og i genetisk breidd. Det er også gjort eit stort arbeid for å dokumentere kva som finst av avlsmateriale i rasen. Det er på gang en eigen rasekode for Fjällrasen i husdyrkontrollen, noko som kan mogleggjere ei form for avkomsgransking av seminoksane. Dette med avkomsgransking eller ikkje er for øvrig heftig debattert i laget, og kjem sikkert til å bli det i tida framover også.

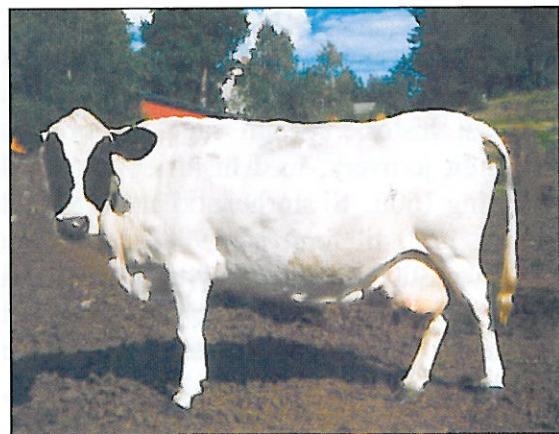
Vi ønsker det nye styret i Svensk Fjällrasavel lykke til med arbeidet og håpar på eit fortsatt godt samarbeid.

Til slutt presenterer vi nokre av Sven Blomberg sine mange gode Fjällkor:

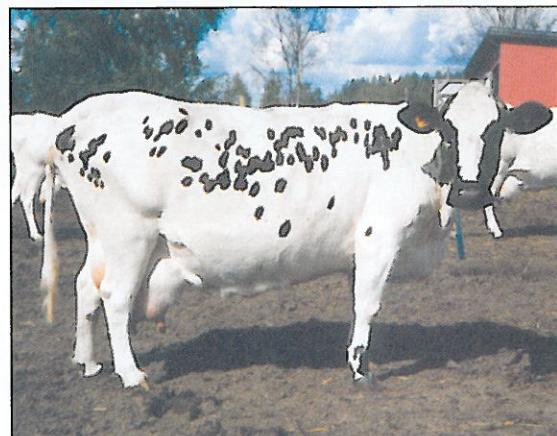
Alle foto: Atle Meås

127 Rara Far: 943 Bass SKB 86943
Morfar: 708 Bill SKB 76708 (9030 Bill)
12,7 års middel: 5818 – 4,8 – 3,7

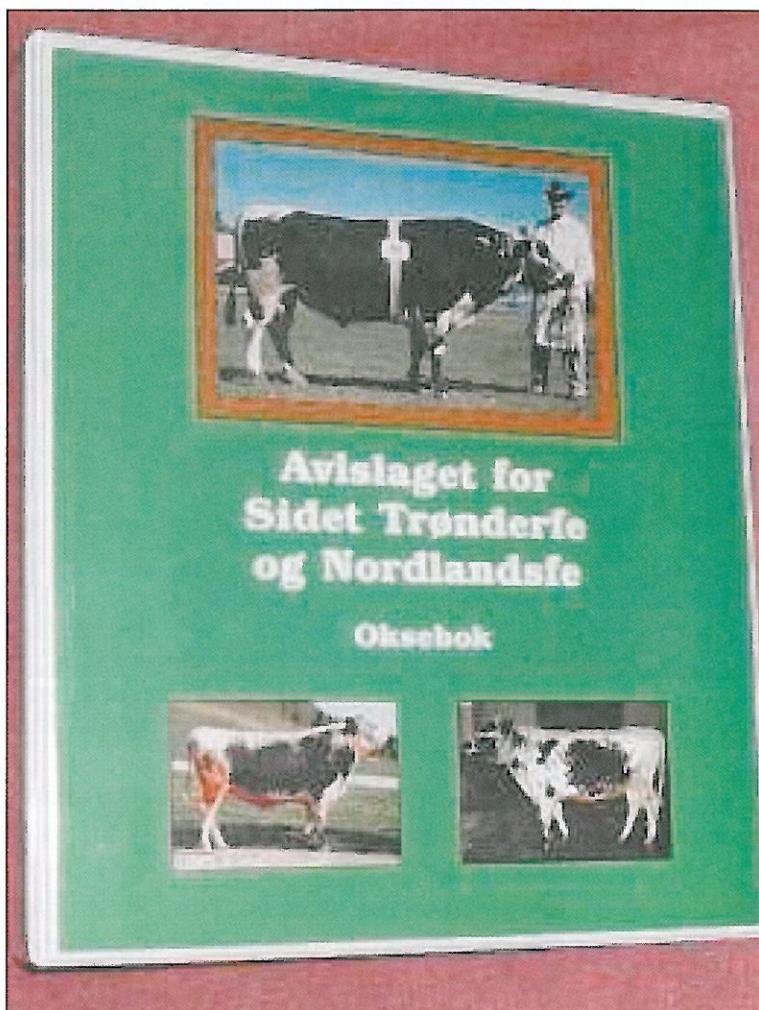

164 Molik Far: 6728 Lazarus
Morfar: 786 Maro 76786 (9049 Maro)
8,8 års middel: 5200 – 5,1 – 3,8

180 Rita Far: 142 Ragnar
Morfar: 137 Tell SKB 4206
6,10 års middel: 4779 – 4,6 – 3,7

Okseboka

Okseboka for STN er på 200 sider, med over 250 foto av oksar og kyr. Den er delt inn i 5 avdelingar: Del 1 inneholder det meste av opplysningar om alle STN-seminoksar som er tilgjengelege for vanleg bruk. I del 2 er det teke med oversikt over alle seminoksar på langtidslager. Del 3 inneholder oversikt over alle seminoksar som av forskjellige årsaker er tekne ut av bruk. Alle stambokførte gardsokser vil ein finne i del 4. Den siste delen av boka viser oversikt over okseliner og okseslekter i rasen, før det heilt til slutt er eit bildegalleri over viktige historiske STN-avlsdyr.

Okseboka er gjort i ringpermsystem. Dette for at det skal vere lett å oppdatere boka når det kjem til nye oksar, eller oksar går ut av bruk og må flyttast frå ein del av boka til ein annan. Oppdateringane vil bli utsendte med ujamne mellomrom til alle som tegnar abonnement på boka ved kjøp. Oppdateringane vil bli sendte ut til sjølkost.

**Okseboka kostar kr 300,- (porto inkludert) og tingast ved å sette summen inn på kontonummer: 4280.05.35055.
Adressa er: Avslaget for STN, 2080 Eidsvoll**

NB: Hugs endeleg på å skrive tydeleg namn og avsendaradresse på blanketten!

Austistua Moen

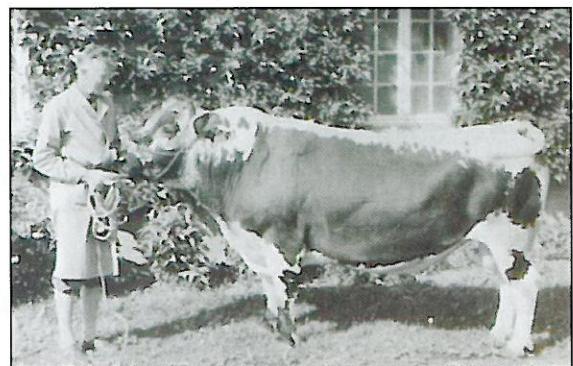
På Moen ligg gardane tett. Her ser vi Austistua til venstre i bildet.

Foto: Atle Meås

I STN-Bladet nr 2 – 1990 hadde vi eit garsbesøk på Austistua Moen. Den gongen var det enda ein del ”opprinnelege” STN-buskapar i det gamle raseområdet. Buskapar som heile tida har halde på STN-rasen. No er dei aller fleste av desse borte, men på Austistua Moen er det framleis full drift, og naturlegvis STN-buskap.

Austastua Moen ligg ved breidda av elva Surna, i Surnadal kommune på indre Nordmøre. Sentrale data er 132 dekar dyrka mark, inkludert noko leigejord og 1500 dekar skog og utmark. Buskappen består av 16 – 17 årskyr med påsett og ein kvote på knapt 70 tonn. I tillegg til 12 – 15 vinterföra spælsøyter. Her har det heile tida vore STN-buskap og STN-interesserte brukarar. Bjarne Moen og broren Jon, som dreiv Austistua tidlegare, er kjende personlegheiter for dei fleste som har drive med STN ei stund. Ein tredje bror, Gert, har også hatt stor innverknad på STN-

avlen. Ei av ku-linene på Austistua stammar frå Gert sin gode buskap. Og oksen 8201 Stasfinn var fødd hos Gert, og oppdretta på Austistua hos Jon. Stasfinn er ein av dei viktigaste stamoksane i rasen i dag.

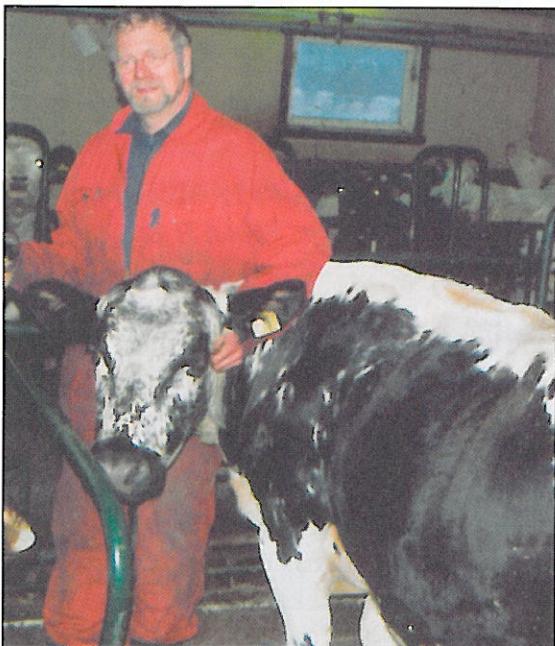
8201 Stasfinn

Garden blir no driven av Ingebrigts Moen og sambuar Bente Stensløkken. Bjarne er og framleis med i fjøset når dagsformen tillet det, sjølv om han straks fyller 80.

Det er dimensjonar over hovudbygningen på Austistua Moen. Den gamle Nordmørslåna er 35 meter lang. Det er nyss lagt ny utvendig kledning på låna, og det gikk da med 3800 meter kledningsbord! I den eldste delen av bygningen, er det funne ein stokk med årstalet 1573.

Foto: Atle Meås

*Ingebrigt i fjøset. Med 382 Saleøy.
Foto: Atle Meås*

Buskapen på garden består i dag av dyr frå i alt 4 forskjellige liner. Den eine lina er gardens gamle, og kan følgast i stambøkene attende til år 1900. 4 kyr av

dagens besetning tilhører denne ku-lina, som også har gjeve oss seminoksar som 9032 Moen, 9052 Bjarte, 9061 Moen, og 9110 Hårstad.

Den neste lina stammar frå kua 69 Lykke som Jon Moen kjøpte av broren Gert i 1970. Lykke var ei halvblodsku etter SLB-oksen 1251 Pigg. Dessverre vart papira på Gert sine dyr borte etter at han døydde, så vi kjem ikkje lenger bakover med denne kulina. Av denne lina har vi fått seminoksane 9045 Vindøl, 9114 Morugg og 9186 Surndøl. Dette er den mest talrike slekta i buskapen i dag, og tel 10 kyr.

I 1991 importerte Ingebrigt 7 dyr frå Bruno Kempe i Trångsviken i Jämtland. Og med desse kom det to nye liner inn i buskapen. K-lina frå Bruno Kempe er same kuline som den i Sverige kjende N-lina frå Rut Nilsson i Trångsviken. Her i landet har vi så vidt hatt bekjentskap frå denne lina før, i og med seminoksen 9040 Rico. Lina kan dokumenterast tilbake til ca 1910. I dag er

det i 1 ku av denne lina på fjøset i Austistua.

Den siste svenskelina kom til Bruno Kempe frå Pär Nilsson i Trångsviken. Den

kan følgast tilbake til krigens dagar. Dette er den mest talrike av dei to svenske linene på fjøset i dag, og reknar 5 kyr. Dessverre er det ingen av dei svenske linene som så langt har gjeve aktuelle oksemødre.

**444 Bliros, vakker kvige av lina som stammar frå Gert Moen. Far: 9022 Wickstrøm.
Morfar: 9032 Moen.**

Foto: H Blegen

Siste året har Ingebrigts sett opp 2 nye glasfibersiloar, da gardens gamle av tre og leca var utslitte. Det har ført til merkbar betring av silokvaliteten, som har vore variabel dei siste åra. Han skifta også ut golvet i fjøset i sommar, da betongdekket tok til å bli därleg. Så det er gjort store investeringar i det siste, både i tid og i pengar.

Vinterföringa består av silo, eventuelt noko rundball i tillegg. Det er lite eigna beite omkring garden, så dyra går ein stor del av sommarer langs breidda av Surna. Ingebrigts seier han har ku og laks i same beitet! Laksefisket eller rettare sal av fiskekort er også ein del av inntektsgrunnlaget på garden.

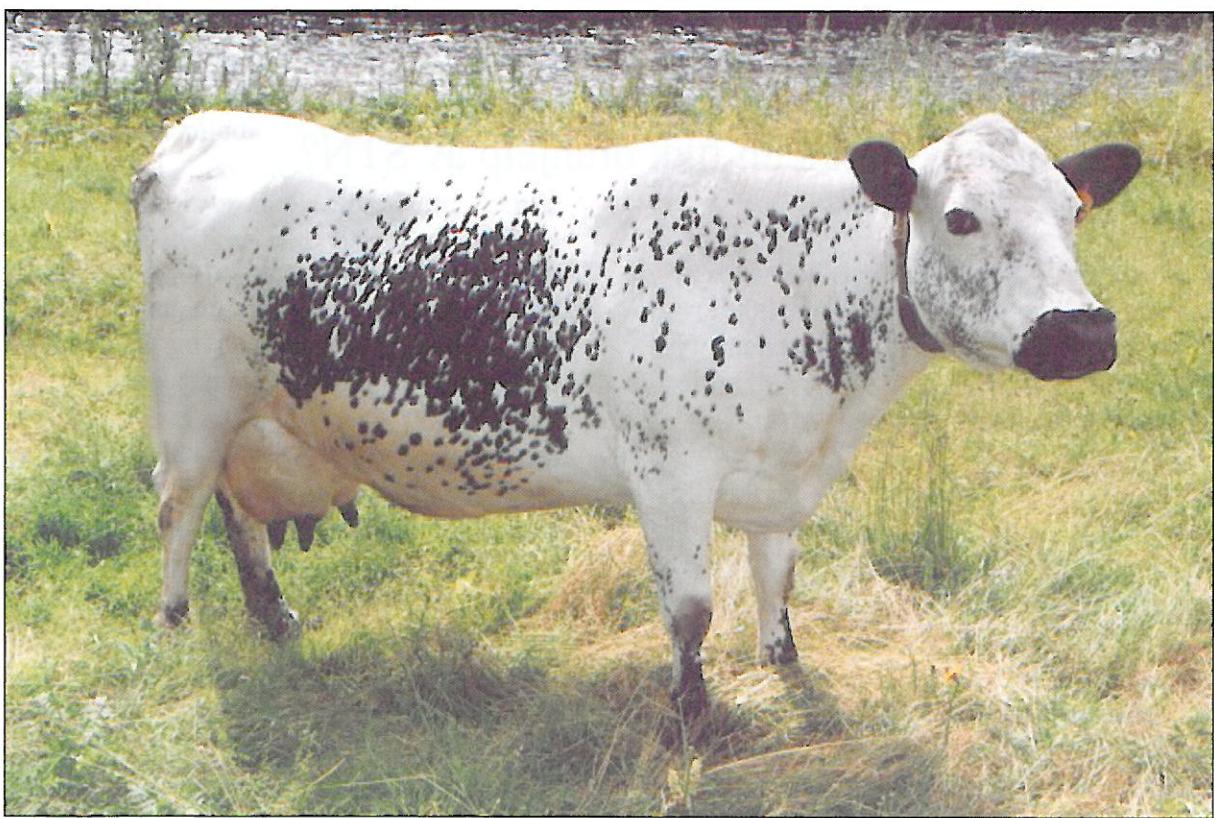
Det blir delvis föra itillegg om sommaren også, og Ingebrigts seier at eigentleg hadde han ønskt seg seter.

Til kvigene og til kyr som ikkje tek seg ved 1. gongs inseminering, brukar Ingebrigts eigen okse. Dette har han funne ut er svært greit, og kunne ikkje tenkje seg å vera forutan moglegheita for å kunne bruke okse på dyr som ikkje blir drektige med ein gong. Oksane han har brukta så langt, har alle vore av eigen produksjon.

Og om det snart kan bli til at sonen Bernt Ole tek over drifta, så kjem "svartsjåtkua" framleis til å fylle fjøset på Austistua. Familien Moen ser ikkje nokon grunn for nokon anna!

382 Saløy. Far: 9104 Korsar. Morfar: 9080 Solmann. 3 år: 4654 – 3,8 – 3,3
Av kulina frå Gert Moen. Begge foto: H Bleken

307 Roselin er av gardens gamle stamme, og har kjent avstamming attende til år 1900. Ho har ein 7 års middel på 4115 – 4,8 – 3,1 Far: 9065 Lijo Morfar: 9047 Jonasgården.

Foto: Elisabeth Wormstrand

Smakeriet 2002

-eller hvordan Sponheim fikk drahjelp av STN?

Avslaget for STN er en av "sponsorene" for "Smakeriet" på Røros. For 5000 kr pr år får vi ha med en representant på Smakeriet, bli profilerte i Smakeriets program og delta på en felles stand.

I år skulle kjøtt fra 7 forskjellige storferaser testes og landbruksminister Sponheim skulle være tilstede. Styret besluttet derfor å sende 2 representanter, Kjersti Sole og undertegnede.

På forhånd forsøkte vi å få avtale om å få treffen med landbruksministeren noen minutter. Det hadde imidlertid flere gjort, og enden på visa ble at ingen fikk snakke med

ministeren. Vi fikk imidlertid, som i 2000, lovnad om å få overlevere en gave (det tradisjonelle kalveskinnet) og håpet å få sagt noen velvalgte ord da isteden.

Det var ikke så lett å skaffe kalveskinn (vi håper det skyldes at salget går styrkende!), men det ordnet seg til slutt, og vi trappet opp 21.oktober på Røros Hotell. Det meste foregikk i det nybygde kulturhuset som er forbundet med hotellet med en lang gang.

Dagen startet med et interessant fagseminar som ble åpnet av landbruksminister Sponheim, og med ordfører Marit Gilleberg fra Tolga som en kontant ordstyrer. Hver foredragsholder

STN-Bladet

ble introdusert med et passende vers framført av Tone Hulbækmo eller Ove Røsbak. Et innslag om "slow food" og Øystein Dahles (DNT og Worldwatch) avslutningsforedrag var de mest interessante.

Til lunsj var det STN-pølse som var riktig god. Samtidig med seminaret foregikk det også en kokkekonkurranse.

På området med stands ble det for det meste presentert lokalt laget mat fra Fjellregionen, samt en del av de storferaser som skulle prøvesmakes om kvelden.

Vi fikk vårt eget lille bord, og det var jo fint. Vi hadde med brosjyrer, plakater og prospektkortene som vi fikk laget for noen år siden. Disse delte vi ut gratis, og de forsvant faktisk alle sammen!

Om kvelden var det festmiddag og festforestilling for ca 250 gjester. Maken til oppdekking har vi aldri sett. 200 meter med bord med alle mulige retter av storfekjøtt, vilt og fisk, samt dessertbord.

På slutten av middagen var det utdeling av premier i kokkekonkurransen ved landbruksministeren. Sponheim skulle også velge hvilken rase han syntes hadde best kjøtt. Som den politiker han er, trakk han fram 3 raser; Charolais, Highland Cattle og STN. Om STN sa han at rasen ikke bare er pen, men også smaker godt.

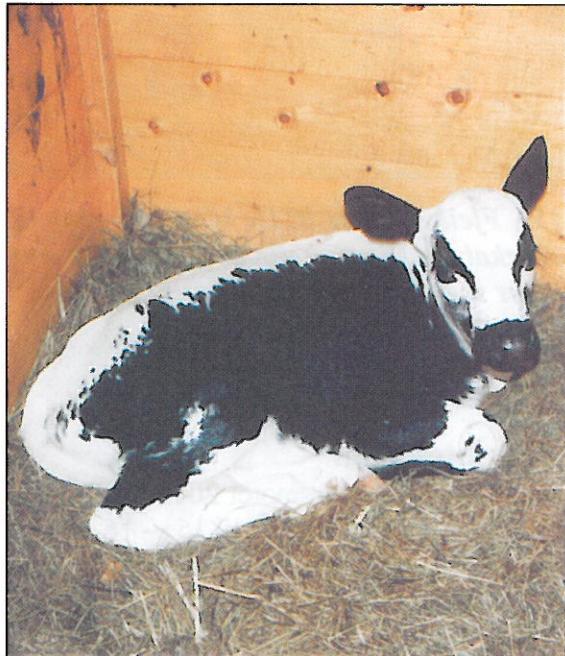
Helt til slutt kom turen til gaveoverrekkselsen. Det ble imidlertid ikke anledning til å framføre de velvalgte setninger om små bruk og små raser som jeg hadde forberedt. Men landbruksministeren så i alle fall glad ut, og fortalte om buføringa til Stavali Turisthytte på Hardangervidda (Hvor Odd Arne Espeland og familie er vertskap) i sommer. De som har vært der vet at det er tilnærmet loddrette svaberg på en del av turen. Sponheim fortalte at han hadde blitt

hjulpet opp det bratteste av ei STN-ku som han holdt i halen!

Eltter middagen var det en kjempefin festforestilling med familien Hulbækmo/Jacobsen, Ove Røsbak og lokale krefter.

Arrangørene av Smakeriet, hvor STN-eier Bjørn Huseklepp har en sentral rolle, hadde gjort en kjempejobb, og fortjener all mulig ros for opplegget!

Amund Wormstrand

*Visst går det an å ha det fint inne, mens snøen og kuldegradene regjerer ute.
Denne oksekalven hos Rolf Petter Tørres på Røros ser i alle fall ut til å kose seg.*

Foto: Halvard Blegen

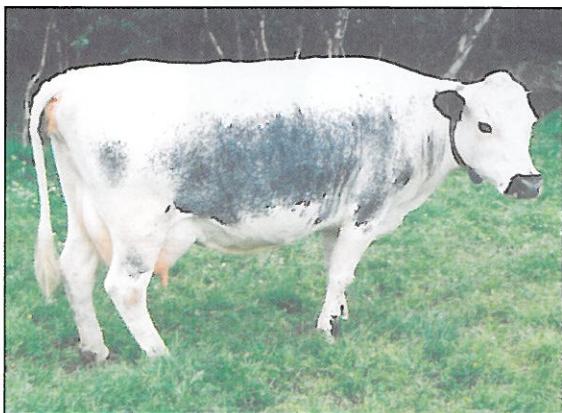
Nytt frå styret

**Styremøte halde på Øyer
Gjestegård 27.09. 2002**

I

Oksekalv til semin

Tilbod på oksekalv til semin fra Lise Jensen og Lars Erik Midtdal fra Tuftsingdalen. Kuslektet bak stammar fra buskapen til Egil Estensen i Brekken. Far til kalven er 9180 Norvik og Morfar er 9116 Motto. Kalven er lys, med svarte ører. Det vart vedteke å kjøpe inn kalven.

156 Fjellros etter 9116 Motto er mor til oksekalven Westerheim som avslaget har kjøpt inn til semin fra Jensen/ Midtdal i Tuftsingdalen.

II

Årsmøtet 2003

Det er vedteke at årsmøtet 2003 blir halde i Valdres. Dato er fastsett til 15. – 16. mars. Meir informasjon om årsmøtet kjem i STN-Bladet 1-2003, men det er viktig å merke seg datoен i god tid. Valdres er nesten å rekne for eit kjerneområde for STN-rasen, og andre gamle norske storferasar i dag, og det burde ligge til rette for spennande gardsbesøk.

III

Tildeling av langtidslagra sæd.

Det har vore noko tvil om korleis avslaget ved spørsmål om tildeling av langtidslagra sæd skal behandle buskapar der det er både ku og geit. Dette fordi vi ikkje får inn på semin kalvar frå slike kombinerte buskapar. Styret gjorde vedtak om at det skal vurderast i kvart enkelt tilfelle om det kan vere aktuelt å tildele sæd av langtidslagra okse, og at kombinerte buskapar blir behandla på same måte som andre. Av oksar som det er spesielt få dosar att av, må bruken vere særleg restriktiv. Det er viktig at avkom etter spesialinsemineringar blir brukte i STN-avlen, oksekalvar fortinnsvis til semin.

IV

Avtale livdyrkontakt

Revidering av avtale med livdyrkontakt. Det vart vedteke å auke godtgjeren til livdyrkontakten med kr 1000,- pr år, resten av avtala forblir uforandra. Frå årsskiftet vil vi dessutan prøve å få lagt ut og halde mest mogleg oppdatert, ei livdyrsida på nettstaden vår.

V

Brev til landbruksministeren

Avslaget skreiv brev til landbruksministeren i vår ang. framtida for gamle norske storferasar og den driftsforma der desse har sin plass. Vi fekk svar tilbake, der landbruksminister Sponheim seier at det er viktig at det blir bevart levande populasjonar av husdyrrasane. Vidare at departementet engasjerer seg i bevaringsarbeidet gjennom genres-sursutvalg og genressursråd. Det er over jordbruksavtalen og statsbudsjettet til sammen bevilga 7,3 mill til denne delen av bevaringsarbeidet.

Avslaget sendte nytt brev til landbruksministeren i november, og påpeikte at talet på dyr av STN no går raskt nedover. (Insemineringane har gått ned

STN-Bladet

med ca 15% siste seminåret) Vidare at det er eit solid misforhold mellom bevilgningane som går til teoretisk og praktisk bevaringsarbeid. (tilskotet til dyr av gamle storferasar er på totalt 1. mill kr)

Vi foreslår i vårt brev at tilskotet til dei gamle norske storferasane blir auka, at det blir romslege dispensjonsordningar når det blir sett i verk krav om ut- og ombygging av driftsbygningar og at ytterlegare vridning av produksjonstilskota til fordel for større bruk må unngåast. Vi har bede om eit møte med ministeren, men har i skrivande stund ikkje fått svar på brevet.

VI

Smakeriet

Kjersti Reksen Sole og Amund Wormstrand representerte avslaget på smakeriet på Røros 21. oktober. Sjå eigen artikkel om dette i bladet.

STN-kryssord nr 3

Vinnar av STN-kryssord nr 3 vart Odd Sigmund Staverløkk fra Soknedal. Vi gratulerer, premie kommer i posten!

Kviger i oktobersnø, etter ein lang og god beitesesong sommaren 2002 på Fåvangsfellet i Gudbrandsdalen. Frå venstre: 108 Deilig etter 9156 Silvio, 107 Gardslykke etter 40525 Stor-Johan og 106 Fjellvakker etter 9163 Tørres. Bak: 93 Dronning etter 40533 Solan.

Foto: Atle Meås

Kjøttprosjektet

Kjøttprosjektet, som er et samarbeid mellom Matmark, Institutt for husdyrfag ved Norges Landbrukshøgskole/ Matforsk og Avlslaget for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe, går sin gang, men vi trenger flere slaktedyr. Så har du aktuelle dyr som skal slaktes i løpet av 2003, så ta kontakt med avlslaget. Ønska dyr er:

- oker og kviger i alderen 12 – 28 mnd.
- Maksimum 12,5% innblanding av andre raser enn STN/ Fjällras
- Av praktiske årsaker kan vi dessverre ikke ta dyr fra Nord-Norge.

Dyr meldes på til Avlslaget på tlf: 63 95 69 00 eller 909 81 655

"Sinklar" hos Granlien/ Meås i Fåvang, sommaren 2002. Far til oksen er 9004 Selo og Morfar 9145 Rune.

Foto: Atle Meås

LIVDÝRMARKEDET

9 voksne kyr 7 kviger alle drektige Tommy Gilberg 7629 Ytterøy Tlf: 74 08 97 54	ins: 07.08.02 drektig Kåre Enger, Trysil Tlf: 62 45 39 41	1 kukalv Elisabeth Skaten, Onarheim Tlf: 53 43 30 10
1 Kvige f: 11.02.01 ins: 29.05.02 drektig 1 kvige f: 23.09.01 Hans Jacob Hatlestad 6230 Sykkylven tlf: 70 25 21 43 e-post: hans.jacob@c2i.net	1 kvige f: 19.03.01 91,5% STN. Ikke drektig Stein Brubæk, 6636 Angvik Tlf: 71 29 27 32	1 oksekalf, brandet f: 13.10.02 1 oksekalf droplet f: 23.11.02 Odd Arne Espeland 5627 Jondal Tlf: 53 66 84 80
1 kukalv f: 28.07.02 Ole Olsen 2380 Brumunddal Tlf: 62 35 84 69	1 ku. Fikk 1. kalv i nov. 02 Egil Knutsen, Soknedal Tlf: 72 43 49 56	1 oksekalf f: høst 2002 Anne J Nestås Tøn 5700 Voss Tlf: 90 88 42 54
2 kyr dr. m Hereford kalver 2. gang i april 03. 2 kviger ca 87,5% STN F: april 2002. Gunnar Hjelde, Verdal. Tlf: 74071134	9 voksne kyr, drektige 2 kviger, drektige 1 kukalv Lars Nilsen, Sjøvegan Tlf: 77 17 51 76	Okskalver Kåre Andersson, Eidskog Tlf: 62 83 44 54
1 kvige f: 10.03.01 75% STN ikke drektig. Berit Runningen, Vågå Tlf: 61 23 70 14	2 kyr åringskviger transport kan ordnes Karolin Dille 8050 Tverlandet Tlf: 75 56 14 74	Voksen okse, renraset Ola Nyvoll, Tufsingdalen Tlf: 62 49 89 15
2 kukalver f: 22.08 og 23.09. 2002 1 ku, får 2. kalv i januar 2003 Ole Odlo, 2630 Ringebu Tlf: 61 28 00 86	4 kviger, 75 – 87,5% STN ikke drektige Odd Rødsjø, 7100 Rissa Tlf: 73 85 46 93	1 oksekalf f: vår 02 ca 75% STN Dagmar Falkenstein, 6817 Naustdal
1 kukalv f: juli 2002-12- 1 åringskvige 75% STN Arne Stensvold, Snertingdal Tlf: 61 18 42 07	Kyr, åringskviger og kalver Asle Flesjø, Lismarka Tlf: 62 36 07 31	Avslaget for STN garanterer ikke for at oppgett informasjon er riktig. Husk bestandig på å få med stamtavle ved kjøp av STN-livdyr.
1 ku, 75% STN	2 kviger f: vår 2002 begge ca 98 % STN Lage Vigdal, 2355 Gaupen Tlf: 62 35 43 14	Livdyrkontakt: Helen Davey Tlf: 62 43 79 31 e-post: livdyr@stn-avl.no
	1 kvige, ca 90% STN f: 11.01.02	

Utstillinga på Stavsmarten

Telemarkskua 209 Rosa frå Tore Skarpnord i Brumunddal vart fortent Stav-utstillingas beste ku. Ho fekk 8,5 poeng for kropp og bein og 4 poeng for jur. Far til den flotte kua er 7164 Hjalte.

Foto: Ken Lunn

3. november var det utstilling av gamle storferasar under Stavsmarten på Tretten i Gudbrandsdalen. Stavsmarten samlar årleg rundt 15 tusen besøkande, og er ein av landets eldste og mest kjende hestemaknader. Men siste dagen av Marten i år, var det alstår storfeet som sto i fokus for ein gongs skuld. Dølafelaget arrangerte i samarbeid med Stavsmarten utstilling for dei gamle norske storferasane, medan Geno arrangerte kalvemønstring.

På utstillinga møtte det i alt 8 kyr og 1 kvige av Dølafe. Det var moro at Dølakua vart presentert på denne fine måten, midt i det gamle kjerneområdet for rasen. Dyra var av gjennomgåande bra kvalitet, og det vart delt ut ein 1. premie, tre 2. premiar og fire 3. premiar på dei 8 kyrne. Hallgeir Snuggerud frå Bybrua ved Gjøvik fekk 1.

premie for kua 297 Brandros, og gavepremie frå Dølafelaget.

Av STN møtte det to kyr tilhøyrande Jønsberg Landbrukskule på Stange. Av desse fekk ei 3. premie, medan det vart 1. premie og gavepremie frå Avslaget for STN på kua 489 Kvitlin etter 9129 Hvdal. Av Østlandsk Raukolle møtte det 6 kyr. Denne rasen er av dei minst talrike, så utvalet av avlsdyr er heller lite. Det synter seg også på kvlitetene av dei dyra som deltok på utstillinga. 3 av kyrne vart ikkje premierte, og det vart 3. premie på 2 av dei andre. Men eit lysande unntak var det, kua 487 Rødgås frå Jønsberg Landbrukskule. Ei svært vakker Raukolle, vel verd den 1. premien ho fekk, og gavepremie frå Laget for Østlandsk Raukolle.

STN-Bladet

Det møtte 4 Telemarkskyr på Stav. Vi STN tilhengarar hadde sjølv sagt håpo at ei STN-ku skulle gå til topps på utstillinga, men måtte med rette sjå oss slått av det flotte telemarkska 209 Rosa frå Tore Skarpnord i Brumunddal. Ho fekk 1. premie, gavepremie frå Landslaget for Telemarkfe og gavepremie frå Tine Meieriet Øst. Av dei andre Telemarkskyrne var det ei som fekk 2. premie, ei 3. premie og ei som ikkje vart premiert.

Jønsberg Landbruksskule hadde også med seg ei ku av Jarlsbergfe. Kua 100 Jarla fekk 1. premie og gavepremie frå Laget for Jarlsbergfe og frå Landbruksavdelinga hos Fylkesmannen i Oppland.

Dessverre mangla det dyr av Vestlandsk Raudkolle og av Vestlandsk Fjordfe på utstillinga. Men arrangementet var ein suksess, så vi får håpe vi får samla alle rasane og enda fleir kyr ved neste høve!

Atle Meås

10 år gamle Håken Lunn fra Bøverbru deltok på Geno si kalvemønstring under Stavsmarten med denne fine STN-oksekalven fra Torill og John Martin Johansen fra Reinsvoll. Far til kalven er 9022 Wickstrøm.

Foto: Ken Lunn

”Frå det gamle stjernegalleriet”

Foto: Arne Hogstad

23 Ivelin 7005

*Fødd: 10.11. 1946   Hos: Petter Klæboe Andreassen,
Liland, Evenes   Far: 3662 Malm.   Mor: Ingaløv 4374
Morfar: Balder Hovdegård 3377*

Avdrått:

1949: 2285 – 4,2 – 97
1950: 3449 – 4,5 – 156
1951: 3320 – 4,6 – 152
1952: 4056 – 4,3 – 175
1953: 5369 – 4,3 – 234
1954: 3760 – 4,2 – 160
1955: 4632 – 4,0 – 185
1956: 4163 – 4,1 – 174

1957: 4558 – 4,0 – 184
1958: 4195 – 4,2 – 176
1959: 3571 – 4,1 – 145
1960: 3404 – 3,9 – 132
1961: 3118 – 4,4 – 138

Livstidsproduksjon:
50699 – 4,2 – 2137

STN-Bladet

På bildet er 23 Ivelin 13 år gammal på Ekebergutstillinga i 1959, der ho fekk 1. premie. Kua vart slakta i november 1961, 15 år gammal.

Petter Klæboe Andreassen hadde ein velrenomert og god buskap av Nordlandskyr. Han kjøpte dei første kalvane i 1935, tok over garden etter faren i 1938, og dreiv uavbrote med mjølkekýr til i august 1993. Altså i 58 år!! Ein rekord det kan bli vanskeleg å slå!

Dagmar og Lars Nilssen fra Tennevoll i Lavangen kjøpte det meste av buskapen til

Andreassen da han gav seg. Dessverre døydde Andreassen ikkje lenge etter at han selde kyrne, og det har derfor vore svært vanskeleg å få dokumentert avstamming på dyra. No har Ingvald Olsen, som er varamann til styret i avslaget, i samarbeid med produksjonsrådgiver Solfrid Pedersen i Tine Nord greid å få tak i mykje av dette. Og sjølv om det gjenstår ein del arbeid med materialet enda, så finst det ein del STN-dyr som kan dokumenterast å stamme frå Nordlandsku-besteningen til Petter Klæboe Andreassen, og 23 Ivelin.

Av dyra som Dagmar og Lars Nilssen kjøpte av Petter Klæboe Andreassen, var mellom andre dei to kyrne vi her ser nærmast fotografen. Den nermaste er 91 Ivelin, som er dotterdotters dotterdotter til 23 Ivelin. 91 Ivelin hadde minst 25% ekte nordlandsfeblod i årene. Bak henne står 97 Randi, som er minst 12,5% Nordlandsku. Desse kyne er begge slakta, men har fleire ættlingar etter seg.

Foto: Odd Rossing

Returadresse:
Avslaget for STN
Siggerudhagan 133
2080 EIDSVOLL

B

PORTO BETALT
VED
INNLVERINGA
P.P.

NORGE/NOREG

Kalender år 2003

G
a
m
l
e

v
æ
r
-
m
e
r
k
e
r

N
o
r
s
k
e

k
u
n
a
v
n

Norske kuraser

KU-KALENDER 2003

Anne Korsvold Saglien frå Kvam i Gudbrandsdalen har stått for å fått laga denne fine kalenderen for 2003. I kalenderen er det fine bilde av alle dei gamle norske storferasane. Det er også med gamle merkedagar og gamle kunamn.

Kalenderen kostar 100 kroner, og kan tingast hos:

Anne Saglien, 2642 Kvam.
Olav Sunde, Jønsberg, 2335 Stange

Telefon: 61 29 59 61
Telefon: 62 58 42 91